

JUDr. JAN KNĚŽÍNEK, Ph.D.
MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

Praha: 11. 1. 2019
Č. j. MSP-468/2018-OJD-SPZ/3
Počet listů: 2
Přílohy: 2

Nejvyšší soud
Burešova 20
657 37 Brno

Obv. J.M. - stížnost pro porušení zákona

Přílohy:

- 1) ověřená kopie rozsudku Vojenského obvodového soudu Karlovy Vary ze dne 14. 11. 1961 sp. zn. 1 T 61/61
- 2) podnět ke stížnosti pro porušení zákona JUDr. L. M. ze dne 15. 7. 2018 včetně kopie plné moci

Podle § 266 odst. 1 trestního řádu podávám ve prospěch obviněného J.M.,

stížnost pro porušení zákona

proti pravomocnému rozsudku Vojenského obvodového soudu Karlovy Vary ze dne 14. 11. 1961 sp. zn. 1 T 61/61.

Rozsudkem Vojenského obvodového soudu Karlovy Vary ze dne 14. 11. 1961 sp. zn. 1 T 61/61 byl obv. J.M. uznán vinným trestným činem vyhýbání se služební povinnosti podle § 270 odst. 1 písm. b) trestního zákona č. 86/50 Sb., kterého se dopustil tím, že z důvodu náboženského přesvědčení v úmyslu vyhnout se základní službě

a) dne 5. 9. 1961 v OÚNZ Cheb předstíral halucinace a pokus sebevraždy a dosáhl, že byl odeslán na psychiatrické vyšetření do Prahy, kde byl od 6. 9. do 29. 9. 1961,

b) v noci z 27. na 28. 9. 1961 předstíral další pokus sebevraždy v ÚNV Praha tím, že se pořezal kusem skla na zápěstí levé ruky a způsobil si nepatrné poranění,

c) dne 1. 10. 1961 na ošetřovně svého útvaru v Chebu odmítl složit přísahu s odůvodněním, že by nemohl konat řádně vojenskou službu.

Za tento trestný čin mu byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 10 měsíců.

Rozsudek nabyl právní moci dne 14. 11. 1961.

Po prošetření věci nelze s takovým postupem Vojenského obvodového soudu Karlovy Vary souhlasit, a to z následujících důvodů.

Podle § 1 odst. 1 zákona č. 64/1956 Sb., trestního řádu, bylo účelem trestního řádu upravit řízení o trestných činech tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona spravedlivě potrestáni.

Podle § 270 odst. 1 písm. b) zákona č. 86/1950 Sb., trestního zákona, se trestného činu vyhýbání se služební povinnosti dopustil ten, kdo se úmyslně vyhýbal plnění služební povinnosti nebo služebního úkonu tím, že padělal listinu, předstíral nemoc, použil jiného úskoku nebo se odvolával na náboženské nebo jiné přesvědčení.

V době rozhodování Vojenského obvodového soudu Karlovy Vary nebylo zohledněno, že obviněný J.M. svým jednáním toliko uplatnil právo na svobodu svědomí a náboženského přesvědčení. Pokud by tak nalézací soud učinil, shledal by, že skutek uvedený v obžalobě vojenského prokurátora, není a nebyl trestným činem pro absenci jeho imanentního znaku – protiprávnosti. Právo na svobodu svědomí přitom nelze zaměňovat se svobodou víry, ani se svobodou náboženskou, když zejména motiv jednání pod imperativem svědomí je v případě odmítání vojenské služby nutno považovat za určující. V tomto směru lze odkázat na nález Ústavního soudu ze dne 26. 3. 2003 sp. zn. Pl. ÚS 42/02, podle něhož výklad i sebestarších trestněprávních norem, je-li díky využitelnému procesnímu prostředku prováděný soudem dnes s důsledky pro posouzení trestního postihu osoby, tedy s důsledky zasahujícími do osobní sféry takové osoby, nemůže být proveden bez ohledu na dnes platné konstitutivní hodnoty a principy demokratického právního státu tak, jak jsou vyjádřeny v ústavním pořádku České republiky. Jen takto omezeně, hodnotově diskontinuálně, lze chápat kontinuitu se „starým právem“, jehož aplikace (zákonost) je předmětem soudobého řízení o stížnosti pro porušení zákona. Svoboda svědomí se projevuje v rozhodnutích jednotlivce učiněných v určitých konkrétních situacích, tedy „tady a teď“, pocíťovaných jako hluboce prožitá povinnost. Strukturálním znakem svědomí je kromě souvztažnosti k normě a zároveň k situaci i osobní prožitek bezpodmínečné povinnosti. Svoboda svědomí přitom patří k tzv. základním právům absolutním, tj. takovým, která nelze omezit obyčejným zákonem. Tento charakter práva na svobodu svědomí nemůže změnit ani skutečnost, že Ústava ČSSR z roku 1960 (č. 100/1960 Sb.) odepřela svobodě svědomí charakter tzv. absolutního práva, když tuto svobodu vůbec nezmiňuje. Tímto novým vymezením svobody svědomí byla přerušena kontinuita chápání svobody svědomí jakožto absolutního práva tak, jak ji chránila již Ústavní listina ČSR z roku 1920.

Vzhledem k výše uvedenému je zřejmé, že v dané věci došlo k porušení zákona v neprospěch obviněného J.M. a je proto namístě předmětný odsuzující rozsudek Vojenského obvodového soudu Karlovy Vary ze dne 14. 11. 1961 sp. zn. 1 T 61/61, jakož i případná další obsahově navazující rozhodnutí, zrušit, napravit tak nezákonný stav a poskytnout tímto způsobem určité

zadosti učinění obviněnému, který setrval na svém náboženském přesvědčení i v době totalitního režimu.

Jelikož návrh na zahájení rehabilitačního řízení podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, nebyl podán žádnou z oprávněných osob, nezákonnost tohoto odsouzení nebyla do současné doby odstraněna, a je proto namístě podat stížnost pro porušení zákona.

S přihlédnutím k důkazní i procesní situaci, kdy reálně nepřipadá v úvahu jakékoliv doplňování dokazování, se domnívám, že je možné a vhodné, aby Nejvyšší soud po zrušení stížností napadeného rozhodnutí též sám rozhodl o zproštění obviněného obžaloby podle § 226 písm. b) trestního řádu.

Navrhuji proto, aby Nejvyšší soud ČR:

- 1) Podle § 268 odst. 2 trestního řádu vyslovil, že rozsudkem Vojenského obvodového soudu Karlovy Vary ze dne 14. 11. 1961 sp. zn. 1 T 61/61 byl v ustanovení § 270 odst. 1 písm. b) trestního zákona č. 86/1950 Sb., v neprospěch obviněného J. M. porušen zákon,
- 2) podle § 269 odst. 2 trestního řádu rozsudek Vojenského obvodového soudu Karlovy Vary ze dne 14. 11. 1961 sp. zn. 1 T 61/61 zrušil a dále zrušil i všechna další rozhodnutí na tento rozsudek obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu,
- 3) a dále postupoval podle § 271 odst. 1 trestního řádu a podle § 226 písm. b) trestního řádu zprostil obviněného J.M. obžaloby pro skutky spočívající v tom, že z důvodu náboženského přesvědčení v úmyslu vyhnout se základní službě
  - a) dne 5. 9. 1961 v OÚNZ Cheb předstíral halucinace a pokus sebevraždy a dosáhl, že byl odeslán na psychiatrické vyšetření do Prahy, kde byl od 6. 9. do 29. 9. 1961,
  - b) v noci z 27. na 28. 9. 1961 předstíral další pokus sebevraždy v ÚNV Praha tím, že se pořezal kusem skla na zápěstí levé ruky a způsobil si nepatrné poranění,
  - c) dne 1. 10. 1961 na ošetřovně svého útvaru v Chebu odmítl složit přísahu s odůvodněním, že by nemohl konat řádně vojenskou službu,čímž měl spáchat trestný čin vyhýbání se služební povinnosti podle § 270 odst. 1 písm. b) zákona č. 86/1950 Sb., trestní zákon.

Nejvyšší soud rozhodl pod sp. zn.: [4 Tz 9/2019](#)